

FILE DE CORESPONDENȚĂ DIN ARHIVA MUREȘENILOR – FRANCISC HOSSU-LONGHIN ȘI AUREL A. HOREA MUREȘIANU

Marinela Loredana BARNA¹

CORRESPONDENCE FROM MUREȘENILOR ARCHIVE – FRANCISC HOSSU-LONGHIN AND AUREL A. HOREA MUREȘIANU

ABSTRACT

The correspondence preserved in Mureșenilor Archive between Francisc Hossu-Longin and Aurel A. Horea Mureșianu is composed of letters, postcards and includes the period 1906-1933. In 1906 the sender was the highschool student Aurel A. Horea Mureșianu and in the period 1926-1933 was „Uncle Francisc”.

Keywords: correspondence, Francisc Hossu-Longin, Aurel A. Horea Mureșianu, Mureșenilor Archive.

Aurel A. Horea Mureșianu² (1889-1950), face parte din cea de-a treia generație a dinastiei brașovene a Mureșenilor – fiul lui dr. Aurel Mureșianu (1847-1909) și nepotul lui Iacob Mureșianu (1812-1887).

Aurel A. Horea Mureșianu „moștenește” de la tatăl său legătura cu Francisc Hossu-Longin (1847-1935). Colaborarea fructuoasă pe plan profesional a celor doi membri ai generației Marii Uniri – avocați în procesul memorandist, apărători ai ideii pasivității politice în cadrul Partidului Național Român, membri ai ASTREI, autori de articole în „Gazeta Transilvaniei”, pentru care li se intentează de către autoritățile maghiare o serie de procese și chiar sunt condamnați la închisoare³ –, s-a răsfrânt și asupra sferei private, legând o strânsă prietenie. Francisc Hossu-Longin îl numea pe dr. Aurel Mureșianu „cel mai cinstit și adevărat ziarist”⁴.

Corespondența păstrată în Arhiva Mureșenilor dintre Francisc Hossu-Longin și Aurel A. Horea Mureșianu este alcătuită din scrisori, cărți poștale și cuprinde perioada 1906-1933. Expeditor în anul 1906 era liceanul Aurel A. Horea Mureșianu, iar în perioada 1926-1933, „Nenea Francisc”.

În vara anului 1905, dr. Aurel Mureșianu pleca la Viena pentru un tratament hidroterapeutic la sanatoriul Wällischhof ce fusese înființat de către dr. Marius Sturza (1876-1954), „om strict”⁵, pe care l-a avut ca medic curant alături de brașoveanul dr. Sterie N. Ciurcu (1848-1917) cu care fusese coleg la Societatea Academică Social-Literară „România Jună” din Viena⁶.

¹ Muzeograf, Muzeul „Casa Mureșenilor”, Brașov; e-mail: marilorebarna@gmail.com.

² Publicistul își semna studiile drept Aurel A. Mureșianu sau A.A. Mureșianu.

³ Arhiva Mureșenilor, Fond *Mureșeni*, dos. 541/6, doc. nr. inv. 10.986.

⁴ *Ibidem*, dos. 99, doc. nr. inv. 14.023.

⁵ *Ibidem*, dos. 561/1, doc. nr. inv. 14.754.

⁶ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.751.

Plecarea lui dr. Aurel Mureșianu la Viena îi oferea fiului său ocazia de a petrece câteva zile la familia Hossu-Longin⁷. Impresiile despre zilele petrecute la Deva erau împărtășite ambilor părinți de către adolescentul Aurel A. Horea Mureșianu. Astfel, tatăl afla despre programul zilnic, care era unul strict: la ora 7 se servea cafeaua, la ora 12,30 prânzul, iar la ora 17 cina, urmată de o plimbare în parc până la ora 21,30⁸. O activitate des amintită era scăldatul alături de cei doi nepoți ai lui Francisc Hossu-Longin – Alexandru și Eugen⁹. Excursiile la ruinele cetății Deva și „Colțul”¹⁰, la castelul Corvinilor și fabrica de fier de la Hunedoara¹¹, vizitarea târgului Deva¹² erau relatate în corespondență.

Gurmand fiind, se plângea mamei într-o scrisoare: „(...) aici flămânez câteodată și nu am aproape deloc zarzavat. Tot carne”. Spera ca cele șase zile pe care urma să le petreacă la Hațeg, la domnul Bucur, să aducă ceva îmbunătățiri în privința acestui aspect¹³.

Zgârcenia lui Hossu-Longin era adusă la cunoștință atât mamei – factura de electricitate aferentă lunii iulie 1905 era în valoare de doar 3 coroane și 60 fileri¹⁴, iar, la Sibiu, „Hossu nu m-a chemat niciodată la masă”¹⁵ –, cât și tatălui – „Văd că d-nul Hossu nu prea se simte bine cu cineva aici și e și cam zgârcit”¹⁶.

În 18 august 1905, A.A.H. Mureșianu, însoțit de F. Hossu-Longin¹⁷, pleca spre Sibiu, la inaugurarea Muzeului Asociațiunii cu prilejul celei de a treia expoziții a ASTREI¹⁸. Acolo s-a întâlnit cu unchiul său Iacob Petru Mureșianu (1857-1917), rămânând în grija acestuia¹⁹. Evenimentul l-a încântat, scriindu-i tatălui despre „așa o adunare frumoasă românească” unde a putut admira și tabourile mamei, Elena Mureșianu (1862-1924): „(...) foarte drăguțe și frumos aranjate, însă sunt cam ascunse înaintea publicului vizitator”²⁰.

Scrisorile dintre A.A.H. Mureșianu și Fr. Hossu-Longin inventariate în Arhiva Mureșenilor au ca punct de plecare anul 1906 când tânărul Mureșianu călătorea în Italia alături de profesorii și elevii de la gimnaziul gr.-or. român din Brașov (actualul CN „Andrei Șaguna”). S-au păstrat transcrierile a două cărți poștale redactate în limba italiană: prima, datată 21 aprilie 1906, expediată din Roma²¹, și cea de a doua, în 23 aprilie 1906, din Florența²². În ambele, „studentul” transmitea salutări.

⁷ *Ibidem*, dos. 340A/6, doc. nr. inv. 6.752.

⁸ *Ibidem*, dos. 561/1, doc. nr. inv. 14.754.

⁹ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.745, doc. nr. inv. 14.746, doc. nr. inv. 14.754.

¹⁰ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.745.

¹¹ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.749, doc. nr. inv. 14.750.

¹² *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.754.

¹³ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.746.

¹⁴ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.745.

¹⁵ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.756.

¹⁶ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.750.

¹⁷ Francisc Hossu-Longin a debutat în cadrul ASTREI ca bibliotecar, ocupând în perioada 1881-1900 funcția de președinte al Despărțământului VII Deva.

¹⁸ Arhiva Mureșenilor, Fond *Mureșeni*, dos. 561/1, doc. nr. inv. 14.747.

¹⁹ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.756.

²⁰ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.755.

²¹ *Ibidem*, dos. 340A/6, doc. nr. inv. 6.802.

²² *Ibidem*, doc. nr. inv. 6.803.

Correspondența bogată dintre cei doi este din perioada maturității lui Aurel A. Horea Mureșianu, perioadă din care se pot contura câteva teme: jubileul Gazetei Transilvaniei, activitatea publicistică, donațiile lui Francisc Hossu-Longin către biblioteca Liceului „Decebal” din Deva, biblioteca Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj și biblioteca Mureșenilor, știri familiale.

Jubileul de 90 de ani al Gazetei Transilvaniei (1928), ziar de care se leagă destinul Mureșenilor, nu putea fi ignorat de unul dintre cei mai apropiați colaboratori. Sărbătorind în 1908 ultimul jubileu alături de dr. Aurel Mureșianu, Francisc Hossu-Longin îl considera pe cel din 1928 „un simulacru” și afirma că sufletul Gazetei a dispărut odată cu moartea proprietarului²³. Atitudinea revistei „Transilvania” vizavi de jubileul ziarului brașovean și de activitatea redactorului acestuia, A. Mureșianu, îl nemulțumea²⁴, însă un alt articol apărut în ziarul „Universul”, semnat de V. Ștefan Iosif, era apreciat²⁵.

Activitatea publicistică a lui A.A. Horea Mureșianu este un punct de interes constant în corespondența dintre cei doi. Francisc Hossu-Longin îi semnala o serie de apariții în gazetele vremii, dar și diverse broșuri, cărți despre istoria Transilvaniei, făcând totodată o serie de recomandări în legătură cu subiectele viitoarelor articole.

Astfel, în 14 februarie 1927 „Nenea Francisc” îi indica apariția unui articol în ziarul „Szilagysag” din Zalău, ce avea ca subiect balul studenților maghiari din București, la care participaseră Koos Ferencz, Bethlen George, episcopi reformați și miniștri români. Îi făcea o caracterizare a scriitorului maghiar, rememorând și un proces de presă intentat lui de către acesta și în urma căruia a fost închis o lună la Vaț (Vác, în Ungaria-n.n.)²⁶. Tot în privința lui Koos, îi recomanda să caute în Gazeta Transilvaniei din anii 1873 sau 1874 articolul său contra tinerimii din Pesta²⁷.

Alte apariții în presă supuse atenției istoricului brașovean erau: articolul „Supremația”, autor Ioan Slavici, apărut în ziarul „Lupta”, nr. 83 din 16/23 mai 1910²⁸; articolul „Originea familiei Mureșenilor”, autor Sabin Mureșanu, apărut în revista „Arhiva Someșană”, nr. 4 din 1917²⁹; două articole despre dr. Aurel Mureșianu apărute în numerele 5 și 6 ale revistei Transilvania din anul 1927³⁰; un articol scris de Bogdan Petriceicu-Hașdeu și apărut în „Universul Literar”, nr. 35 din 1927³¹; un articol despre viața lui dr. Ioan Rațiu, scris de Zenovie Păclișanu și tipărit în Universul Literar³²; articolul lui Axente Banciu din Transilvania în care publica „scrisori vechi din arhiva voastră”³³; un articol apărut în ziarul „Curentul”, nr. 320 din 2 decembrie 1928, ce aducea în atenția cititorilor documente inedite în legătură cu Marea Adunare de la Alba Iulia (în 1927, Parlamentul României i-a acordat lui Ștefan Cicio-Pop dreptul de a fi senator pe viață datorită faptului că a prezidat Marea Adunare

²³ *Ibidem*, dos. 545/2, doc. nr. inv. 9.348.

²⁴ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.361.

²⁵ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.363.

²⁶ *Ibidem*, dos. 545/2, doc. nr. inv. 9.347.

²⁷ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.363, doc. nr. inv. 9.358.

²⁸ *Ibidem*, dos. 99, doc. nr. inv. 14.031.

²⁹ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.368.

³⁰ *Ibidem*, dos. 545/2, doc. nr. inv. 9.351.

³¹ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.354.

³² *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.378.

³³ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.357.

Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918; urmașii lui George Pop de Băsești au contestat acest fapt învinuindu-l pe Ștefan Cicio-Pop de arogarea acestei calități)³⁴; articolul semnat de A. Hodoș din ziarul *Universul*, nr. 315 din 21 noiembrie 1931³⁵; foiletonul despre documentele lui A. Veres de Gilly publicat în ziarul *Universul*, nr. 72 din 1932³⁶. Din seria publicațiilor amintesc: broșura „Zile trăite” a episcopului ortodox Roman Ciorogariu³⁷, cartea lui Constantin Bacalbașa, „Bucureștii de altădată”, „Dr. Ioan Rațiu”, autor Ioan Georgescu, „Ioan Buteanu”, autor S. Dragomir³⁸, almanahul „Zece ani” al Societății „Petru Maior” din Cluj³⁹, „Păcatele Ardealului față de sufletul vechiului Regat-fapte, documente, faximile”, autor I. Rusu Abrudeanu⁴⁰.

Studiile publicate de Aurel A. Horea Mureșianu erau urmărite cu atenție și apreciate de „Nenea Francisc”: „Ne-a cauzat multă bucurie văzând că fiul iubitului și neuitatului nostru amic merge pe urmele tatălui său (...). Incultura și nerecunoștința piticilor să nu te supere”⁴¹. Totodată, îl felicita pentru decizia de a-și rezerva independența politică⁴².

Broșura „Eminescu, Aurel Mureșianu și Serbarea de la Putna”, publicată de Aurel A. Horea Mureșianu în 1926, îi era trimisă lui Francisc Hossu-Longin făcându-i „o deosebită plăcere și deliciu sufletesc”⁴³.

Articolul „Un apostol al demnității naționale: d-l Francisc Hossu-Longin”⁴⁴, apărut, cu ocazia împlinirii a 80 de ani de la nașterea acestuia, în ziarul „Carpații”, nr. 394 din 2 octombrie 1927, i-a provocat „o surpriză deosebit de plăcută”, apreciind „stilul acela aparte ce-mi amintește pe al neuitatului meu amic”⁴⁵. Neprimind de la redactorul Alexandru Tisescu niciun răspuns la solicitarea sa privind expedierea a 25 de exemplare din acel număr, îl ruga pe Aurel A. Horea Mureșianu, colaborator al ziarului, să se intereseze de acest subiect⁴⁶. Articolul provoca o serie de aprecieri în rândul opiniei publice materializate în „aproape 70 de telegrame și mai ales scrisori”, câteva extrase fiind trimise autorului „numai pentru tine și ai tăi”⁴⁷.

Alte studii pentru care A.A. Horea Mureșianu primea laude erau: articolele despre Iosif Sterca-Șuluțiu apărute în *Carpații* din 1927, articolul din *Universul*, din 9 februarie 1927, despre președinția lui George Pop de Băsești la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia⁴⁸, articolul „Clădirea școlii românești din Brașov de către popa Mihai în anul 1597”, tipărit în 1927 în *Anuarul Institutului de Istorie Națională*,

³⁴ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.382.

³⁵ *Ibidem*, dos. 314/1, doc. nr. inv. 11.922.

³⁶ *Ibidem*, doc. nr. inv. 11.927.

³⁷ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.375, doc. nr. inv. 9.373.

³⁸ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.385.

³⁹ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.392.

⁴⁰ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.413.

⁴¹ *Ibidem*, dos. 99, doc. nr. inv. 14.023.

⁴² *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.383.

⁴³ *Ibidem*, dos. 99, doc. nr. inv. 14.025

⁴⁴ *Ibidem*, dos. 341, doc. nr. inv. 13.602.

⁴⁵ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.356.

⁴⁶ *Ibidem*, dos. 545/2, doc. nr. inv. 9.355.

⁴⁷ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.349.

⁴⁸ *Ibidem*, dos. 99, doc. nr. inv. 14.022.

IV⁴⁹, articolele „Sfârșământorii de granițe de astăzi și de ieri”, apărute în martie 1928 în ziarul *Universul*⁵⁰.

Articolul „Balurile Reuniunii Femeilor Române”, apărut în *Carpații*, nr. 462 din 6 ianuarie 1929, era trimis de către Francisc Hossu-Longin președintei Reuniunii Femeilor Creștine din Cluj, dr. Elena Bratu⁵¹ – „una din cele mai valoroase românce din localitate”⁵².

Articolul „Rolul Ungurilor în dezastrele românismului din anii 1865-1866”, publicat în „Țara Bârsei” nr. 1 din 1931, devenea un prilej de rememorare a lui Bogati Gheorghe – posibilul asasin al primului ministru Barbu Catargiu. Îi transmitea că l-a cunoscut pe acest domn și îi descria soarta acestuia⁵³.

Articolul „Un împiedecător al avântului național al românilor brașoveni de acum 200 de ani: popa Teodor Baran”, apărut în *Țara Bârsei*, nr. 3 din 1930, îi amintea lui Francisc Hossu-Longin că Brașovul „a avut și are și în zilele noastre denunțianți și trădători”, nominalizându-i și pe „pângăritorul Gazetei”, Arsenie Vlaicu, și pe „maniaclele denunțător” Gheorghe Bogdan Duică⁵⁴.

Activitatea lui Gheorghe Bogdan Duică era contestată adeseori în scrisori de către Francisc Hossu-Longin. Acesta își arăta indignarea vizavi de o conferință susținută în 1927 de către istoricul literar brașovean în care atribuia merite doar mitropolitului ortodox al Transilvaniei, Andrei Șaguna, uitându-l pe episcopul greco-catolic Alexandru Sterca Șuluțiu⁵⁵. O altă conferință susținută la Cluj despre cele două facțiuni apărute în Partidul Național Român în care aprecia că pasivitatea a adus „atâta rău”, iar activitatea „fericire”, îl nemulțumea și îl felicita pe Aurel A. Horea Mureșianu pentru replica publicată în *Carpații*, nr. 424 din 1928⁵⁶.

Aprecierea despre revista „Gura Satului” că ar fi fost „o gazetă murdară”, afirmată într-o conferință din 1929, îl determina pe Francisc Hossu-Longin să tipărească o broșură ce cuprindea versuri publicate în trecut în această revistă și adnotări personale în calitatea sa de fost colaborator al redactorilor Iosif Vulcan și Mircea Basiliu Stănescu. În vederea tipăririi acesteia, îi solicita părerea lui Aurel A. Horea Mureșianu⁵⁷.

Gheorghe Bogdan Duică era amintit în corespondența celor doi și în anul 1930, când „Nenea Francisc” semnala apariția unei serii de articole intitulată „Înțelepții de la Alba Iulia” în numerele din 26 ianuarie, 31 ianuarie, 8 februarie, 9 februarie, 11 februarie și 13 februarie ale ziarului „Națiunea” din Cluj – „articlii se publică cu o șiretănie proprie lui Bogdan Duică”⁵⁸.

⁴⁹ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.357.

⁵⁰ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.374.

⁵¹ În același an, aceasta demara serbarea jubileului de 25 de ani a primei tipografii românești din Cluj, Tipografia Carmen, înființată de Petru P. Barițiu, nepotul lui George Barițiu, jubileu la care a participat și văduva Maria P. Barițiu, membră a Reuniunii Femeilor Creștine din Cluj (Arhiva Mureșenilor, Fond *Mureșeni*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.389).

⁵² Arhiva Mureșenilor, Fond *Mureșeni*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.387.

⁵³ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.411.

⁵⁴ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.409.

⁵⁵ *Ibidem*, dos. 545/2, doc. nr. inv. 9.350.

⁵⁶ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.373.

⁵⁷ *Ibidem*, dos. 515/2, doc. nr. inv. 9.388.

⁵⁸ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.400.

O serie de recomandări privind subiectele pentru articolele viitoare îi erau transmise lui A.A. Horea Mureșianu. Adeseori, acestea erau însoțite de instrucțiunea de a cerceta Gazeta Transilvaniei din anii redactorilor Mureșianu, când fusese un model de seriozitate și adevăr:

1. Ioan Slavici – într-o scrisoare din 4 februarie 1926, Fr. Hossu-Longin îl numea pe Slavici „trădător de neam” și considera că scrierile sale nu-i pot acoperi trădarea: „Verdictul de răscumpărare al posterității nerecunoscătoare (...) nu este permis a-l pronunța în zilele noastre”⁵⁹. Câteva luni mai târziu, semnala apariția unei notițe a lui D.I. Cucu din nr. 32 al revistei Țara Noastră – un răspuns la scrisoarea trimisă de el în 6 ianuarie 1926 în care scrisese câteva informații despre activitatea sa și a lui Slavici la Societatea „Petru Maior” din Pesta din vremea studenției⁶⁰. Două articole despre Slavici erau contestate: cel biografic scris de Perpessicius în „Calendarul Minervei”⁶¹ și articolul „Activitatea lui Ioan Slavici la Tribuna din Sibiu – ideile lui culturale”, scris de Olimpiu Boitoș în „Societatea de mâine”, în care prezenta „adevărul cu capul în jos”⁶². În aprilie 1927, Fr. Hossu-Longin își arăta mirarea vizavi de faptul că Ioan Slavici ajunsese la modă în literatură⁶³, iar în septembrie îi recomanda să citească broșura „Românii din regatul ungar și politica maghiară”, scrisă de acesta în 1892⁶⁴. Un articol din 1927 despre Slavici, semnat de A.A. Horea Mureșianu cu pseudonimul „Victor A. Lem” și nepublicat de Universul, era apreciat de „Nenea Francisc” și ulterior donat bibliotecii Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj⁶⁵. Doi ani mai târziu îl sfătuia din nou să scrie despre „activitatea falsă și cu urmări dezastruoase”⁶⁶ a lui Slavici, promițându-i sprijinul cu documente.

2. Mihai Lupu-Hossu Răstolcianul – în aprilie 1927, Fr. Hossu-Longin îi trimitea datele biografice ale tatălui său, revoluționar pașoptist. Îi solicita istoricului să prezinte obiectiv faptele acestuia: „să nu te folosești de laude”⁶⁷. Scrisorile originale ale tatălui îi erau trimise lui A.A.H. Mureșianu pentru a-l ajuta la documentare și erau solicitate a fi returnate în septembrie 1933⁶⁸. Articolul „Mihai Lupu Răstolcianul, tatăl lui Francisc Hossu-Longin, luptător la 1848-1849, vedea lumina tiparului în numărul 394 din 2 octombrie al ziarului Carpații⁶⁹.

3. Procesul Memorandumului – în 1928, la Cluj, au fost organizate serbările comemorative ale procesului memorandist în sala Reduta⁷⁰, dar și la Stremț, Hodod și Beiuș⁷¹. Îi recomanda istoricului să caute în Gazeta Transilvaniei relatări din epocă despre desfășurarea procesului și să publice un articol în ziarele la care era colabora-

⁵⁹ *Ibidem*, dos. 99, doc. nr. inv. 14.021.

⁶⁰ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.026.

⁶¹ *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.024.

⁶² *Ibidem*, doc. nr. inv. 14.022.

⁶³ *Ibidem*, dos. 545/2, doc. nr. inv. 9.350.

⁶⁴ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.359.

⁶⁵ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.395, doc. nr. inv. 9.397.

⁶⁶ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.387.

⁶⁷ *Ibidem*, dos. 545/2, doc. nr. inv. 9.350.

⁶⁸ *Ibidem*, dos. 340A/7, doc. nr. inv. 14.545.

⁶⁹ *Ibidem*, dos. 341, doc. nr. inv. 13.602.

⁷⁰ *Ibidem*, dos. 553/5, doc. nr. inv. 12.007.

⁷¹ *Ibidem*, doc. nr. inv. 12.012.

tor, Carpații și Universul⁷². În 1933 îl informa că a primit un exemplar din traducerea lui dr. Ioan Papp, președintele Curții de apel din Cluj, „Procesul Memorandului românilor din Transilvania. Acte și date”⁷³.

4. Alexandru Vaida-Voevod – articolul despre Al. Vaida-Voevod, semnat de Silviu Dragomir și publicat în revista Țara Noastră, nr. 43 din 1928, îi amintea lui Francisc Hossu-Longin de studiul „Pagini răzlețe” a lui dr. Valeriu Braniște, în care scrisese și despre Alexandru Mocioni. I se reamintea de Gazeta Transilvaniei și era sfătuit să facă „lumină” în legătură cu informațiile publicate⁷⁴.

5. „Calendarul Femeii”, editat de Reuniunea Femeilor Creștine din Cluj. Rugămintea de a scrie o recenzie era adresată de Fr. Hossu-Longin încă din decembrie 1927⁷⁵, reînnoită în decembrie 1928⁷⁶ și în 17 ianuarie 1929⁷⁷. Articolul „Calendarul Femeii 1929” vedea lumina tiparului în Carpații, nr. 465 din 27 ianuarie 1929, și Universul, nr. 33 din 1929. Fr. Hossu-Longin nu întârzia să-i mulțumească și să-i comunice că articolul a produs „o impresie emoționantă” în cadrul adunării generale a Reuniunii⁷⁸.

6. O replică era solicitată în 1933, în urma apariției articolului „În slujba neamului”, din Universul, referitor la dr. Aurel Vlad, pe care-l considera „o formală insultă la adresa tatălui tău și a tuturor care au cunoscut și mai cunosc pe eroul de la Dobra”⁷⁹.

Colecția privată de publicații a lui Francisc Hossu-Longin este un alt subiect des amintit în corespondență. Pentru întregirea acesteia, din care făceau parte toate studiile lui A.A. Horea Mureșianu, cerea o serie de publicații: „Broșura disidenților”⁸⁰, „Universul Literar”⁸¹, Arhiva Someșană⁸², Gazeta Transilvaniei⁸³. La rândul său, trimitea pentru biblioteca Mureșenilor revista Țara Noastră⁸⁴, Națiunea⁸⁵, cartea „Precursorii” a lui Octavian Goga⁸⁶, Universul din Blaj⁸⁷.

Încă din deceniul al doilea al secolului al XX-lea, acesta dona Liceului „Decebal” din Deva întreaga sa colecție a Gazetei Transilvaniei⁸⁸. O serie de documente făcea subiectul altor donații către același liceu⁸⁹ și către Societatea „Petru

⁷² *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.364.

⁷³ *Ibidem*, dos. 340A/7, doc. nr. inv. 14.542.

⁷⁴ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.379.

⁷⁵ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.372.

⁷⁶ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.386.

⁷⁷ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.385.

⁷⁸ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.389.

⁷⁹ *Ibidem*, dos. 340A/7, doc. nr. inv. 14.544.

⁸⁰ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.362.

⁸¹ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.384.

⁸² *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.366.

⁸³ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.387.

⁸⁴ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.384, dos. 314/1, doc. nr. inv. 11.921.

⁸⁵ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.399.

⁸⁶ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.403.

⁸⁷ *Ibidem*, dos. 314/1, doc. nr. inv. 11.920.

⁸⁸ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.358.

⁸⁹ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.417, doc. nr. inv. 9.418.

Maior” din Cluj⁹⁰. Însă, cea mai importantă, valoroasă și consistentă donație o făcea bibliotecii Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj. În vederea perfectării acesteia, îi solicita lui Aurel A. Horea Mureșianu înapoierea întregii corespondențe dintre el și tatăl lui, dr. Aurel Mureșianu⁹¹, dar și a corespondenței cu dr. Amos Frâncu⁹². „Nenea Francisc” îi solicita istoricului brașovean să redacteze câte o introducere atât pentru colecția dr. Amos Frâncu⁹³, cât și pentru colecția dr. Aurel Mureșianu⁹⁴.

Registrele donațiilor făcute la bibliotecile Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj⁹⁵ și liceului din Deva⁹⁶ îi erau transmise lui Aurel A. Horea Mureșianu după moartea lui Francisc Hossu-Longin.

Arhiva Mureșenilor, numită Biblioteca Mureșenilor de către Francisc Hossu-Longin, beneficia și ea de o serie de donații din partea acestuia. În 21 martie 1928, îl felicita pe A.A. Horea Mureșianu: „Foarte bine ai făcut cu cataloghizarea arhivei”⁹⁷. În februarie 1930 îi trimitea o serie de scrisori și documente în copie (originalele aflându-se deja la Cluj)⁹⁸, 25 de cărți⁹⁹, în martie 1930 o nouă serie de documente¹⁰⁰, în aprilie 1930 cărți și documente¹⁰¹, în august 1932 două plicuri cu ziare „din cele mai remarcabile”¹⁰².

Informații din sfera familială erau de asemenea comunicate: îi mulțumea pentru necrologul unei cumnate publicat în Carpații¹⁰³, își anunța mutarea definitivă la Băsești¹⁰⁴, îi trimitea sau îi solicita vești despre nepotul său Alexandru Hossu-Longin¹⁰⁵, îi comunica numirea în calitate de membru al ordinului Ferdinand în grad de comandor¹⁰⁶ sau hotărârea ridicării unei statui la Zalău a socrului său, George Pop de Băsești¹⁰⁷.

Soția sa, Elena Popp Hossu-Longin, era amintită în corespondența dintre cei doi: activitatea publicistică (articol apărut în „Înfrățirea românească”, nr. 9 din 1929¹⁰⁸) sau activitatea din cadrul Reuniunii Femeilor Române Hunedorene (implicarea în organizarea Congresului Uniunii Femeilor Române la Sighetul Marmației în

⁹⁰ *Ibidem*, dos. 545/5, doc. nr. inv. 9.425.

⁹¹ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.392, doc. nr. inv. 9.394, doc. nr. inv. 9.395, doc. nr. inv. 9.397.

⁹² *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.366.

⁹³ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.380.

⁹⁴ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.394.

⁹⁵ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.395.

⁹⁶ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.401.

⁹⁷ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.357.

⁹⁸ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.404.

⁹⁹ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.405.

¹⁰⁰ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.407.

¹⁰¹ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.420.

¹⁰² *Ibidem*, dos. 314/1, doc. nr. inv. 11.928.

¹⁰³ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.363.

¹⁰⁴ *Ibidem*, doc. nr. inv. 9.365.

¹⁰⁵ *Ibidem*, dos. 314/1, doc. nr. inv. 11.927, doc. nr. inv. 11.928.

¹⁰⁶ *Ibidem*, doc. nr. inv. 11.926.

¹⁰⁷ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.380.

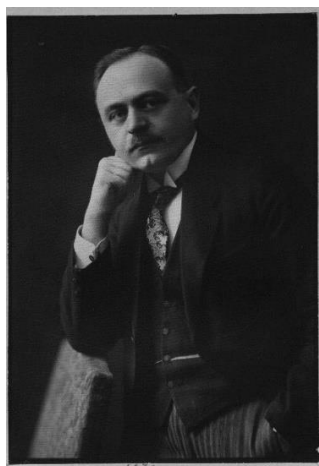
¹⁰⁸ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.390.

1928¹⁰⁹ sau participarea la Congresul Uniunii Femeilor Române, organizat la Abrud în 1930¹¹⁰).

În Arhiva Mureșenilor se păstrează și câteva scrisori între aceasta și Aurel A. Horea Mureșianu. Tonul familial se regăsește în corespondența ambilor membri ai familiei Hossu-Longin. Aceasta îi transmitea condoleanțe la moartea mătușii Sevastia Lucreția Davidescu în 1928¹¹¹, îi mulțumea pentru urările transmise de Sf. Constantin și Elena¹¹² și cu ocazia Anului nou¹¹³ sau pentru recenzia făcută cărții sale „Amintiri din viața mea”¹¹⁴.

La rândul său, Aurel A. Horea Mureșianu îi mulțumea „scumpei și veneratei Țațe Elena” pentru merele trimise și îi trimitea vești despre organizarea parastasului de șapte ani în memoria mamei sale, Elena Mureșianu – o „pildă de jertfă pentru familie și neam”¹¹⁵.

Închei prin redarea unui îndemn adresat de către „Nenea Francisc” istoricului brașovean: „Lucră deci cu sârguința de până aci, căci repet: ce vine, nu rămâne!”¹¹⁶. Corespondența studiată denotă caracterul protector al acestuia și evidențiază totodată amprenta pe care și-a lăsat-o asupra activității publicistice a lui Aurel A. Horea Mureșianu.



Aurel A. Horea Mureșianu



Francisc Hossu-Loghin

¹⁰⁹ *Ibidem*, dos. 553/5, doc. nr. inv. 12.012.

¹¹⁰ *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.410.

¹¹¹ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.377.

¹¹² *Ibidem*, dos. 545/4, doc. nr. inv. 9.391.

¹¹³ *Ibidem*, dos. 314/1, doc. nr. inv. 11.929.

¹¹⁴ *Ibidem*, doc. nr. inv. 11.929.

¹¹⁵ *Ibidem*, doc. nr. inv. 11.908.

¹¹⁶ *Ibidem*, dos. 545/3, doc. nr. inv. 9.383.